

PASIRINKIMAS. Šilumos kainą gali nulemti ne tik oro temperatūra, bet ir tinkamai pasirinktas kuras

Skandinavijos šilumos sąskaitos už

Jei Lietuva nori mažiau mokėti už šilumą, turi mokytis iš Skandinavijos valstybių. Jų gyventojai šildosi pigiau. Skandinavai dar prieš 30 metų suprato, kad, naudojant vietinį biokūrą, o ne importuojamas dujas, šiluma niekada nebrangs.

Egidijus SALADŽIUS

Tuo įsitikinęs Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidentas Vytautas Stasiūnas.

Senų namų renovaciją ir biokuro naudojimą jis laiko didžiausiu uždaviniu Lietuvai, svajojančiai už šilumą mokėti mažiau nei dabar. Skandinavijos šalyse šilumos kaina dabar yra mažesnė nei Lietuvoje.

Skandinavai moka mažiau

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai priklauso 31 šilumos tiekimo įmonė, tiekianti apie 99 proc. šalyje centralizuotai perduodamas šilumas. Tačiau tik nedaugelis naudoja biokūrą.

„Jei visos savivaldybės pereitų prie biokuro, vidutinė kaina būtų ne didesnė nei Skandinavijoje“, – įsitikinęs V. Stasiūnas.

Kai kurios Skandinavijos šalys šilumos tarifo nekeičia dar nuo 2004 metų, o vidutinė šilumos kaina vartotojams yra 18 centų už kilovatvalandę.

Tuo tarpu Lietuvos vartotojai praėjusį šildymo sezoną už šilumą vidutiniškai mokėjo 22 centus už kilovatvalandę.

Ši šildymo sezono, matyt, vidutinė šalies šilumos kilovatvalandės kaina bus dar didesnė. Asociacijos duomenimis, praėjusį gruodį nukritus oro temperatūra vidutiniškai 2,5 karto augino šilumos suvartojimą šalies daugiabučiuose namuose, palyginti su lapkričio mėnesiu.

Gruodžio temperatūra buvo net 5,5 laipsnio žemesnė už daugiaumetę vidutinę šio mėnesio temperatūrą. Keletą dienų gruodį laikėsi žemesnė nei 14 laipsnių temperatūra.

Lemia namų būklė

„Kalbėdami apie šilumos vartojimo augimą negalime pamiršti ne tik oro temperatūros, bet ir namų būklės. Daugiausia už šildymą teks mokėti tiems, kurie gyvena senose, nerenovuotose – neefektyviai šilumą vartojančiuose namuose“, – sakė V. Stasiūnas.

Jo teigimu, būtent namų būklė lemia, kad šilumos kaina viso miesto gyventojams vienoda, tačiau šilumos suvartojimas ir išlaidos tuo paties ploto butams šildyti skiriasi iki 10 kartų.

Pavyzdžiui, Vilniuje, kuriame šiluma kainuoja 21,1 ct/kWh bei pridėtinės vertės mokesčio (PVM), taupiausio ir labiausiai energiją švaistiusio daugiabučio gyventojų išlaidos šilumai gruodžio mėnesį skyrėsi net 7 kartus.

Daugiausia už buto šildymą gruodį Vilniuje mokėjo neefektyviai šilumą vartojantys Agastyg g. 8 namo gyventojai. Jie per mėnesį perskaičiavus į 60 kv. metrų buto plotą suvartojo 4038 kWh šilumos už 929 litus.

Tuo tarpu sostinės Paviloninių g. 31 namo gyventojai už 60 kv. metrų buto plotą šildymą mokėjo vos po 137 litus.

Kauniečių išlaidos naujos statybos namuose sudarė 244 litus, labai blogos būklės daugiabučiuose – 650 litų.

Mokėjimo skirtumai – milžiniški

Lietuvoje daugiabučių namus galima suskirstyti į keturias grupes. Gyvendami panašaus dydžio butuose jų savininkai moka skirtingas sumas už šilumą.

Naujos statybos kokybiškame name, 60 kvadratinį metrų ploto bute, gyvenanti šeima praėjusį šildymo sezoną vidutiniškai mokėjo 138 litus.

Tai – į pirmąją, ekonomiškiausiųjų, grupę patenkantys namai. Lietuvoje yra 32 tūkstančiai tokių butų, o juose gyvena 0,09 mln. šalies gyventojų.

Antrojoje grupėje – gerokai daugiau namų. Tai mažai arba vidutiniškai šilumos suvartojantys daugiabučiai. Nebūtina nauji.

Tokių butų Lietuvoje yra 121 tūkstantis, o juose gyvena 0,36 mln. gyventojų. Praėjusį šildymo sezoną jie, gyvendami 60 kvadratinį metrų bute, per mėnesį vidutiniškai mokėjo 207 litus.

Prienų, Akmenės, Pakruojos ar Joniškio gyventojai turėtų labai pavydėti molėtiškiams ar tauragiškiams.

Tačiau gausiausia Lietuvoje – daug šilumos suvartojančių senos statybos nerenovuotų namų. Jie sudaro 55,7 proc. visų šalies daugiabučių, o juose gyvena 1,17 mln. gyventojų.

60 kvadratinį metrų buto savininkas tokiam name per mėnesį paklojo vidutiniškai 345 litus.

„Taigi dauguma daugiabučiuose gyvenančių žmonių už šilumą permoka, nes tų namų niekas nerenovuoja“, – sakė V. Stasiūnas.

Ketvirtajai grupei priklauso labai daug šilumos suvartojantys daugiabučiai. Tai – senos statybos, labai prastos šiluminės izoliacijos namai. Juose gyvena 0,47 mln. gyventojų, o už šilumą praėjusį mėnesį jie vidutiniškai mokėjo 483 litus. Tai – sąskaita už 60 kv. metrų buto šildymą.

Krizės metu rado išeitį

Kaip Lietuva turėtų elgtis, kai dujų kaina auga, o strateginiai šalies projektai stringa?

„Švedai biokūrą pradėjo naudoti tuomet, kai šalį ištiko milžiniška ekonominė krizė. Tai įvyko 1973 metų pradžioje. Ekonomistai šį sunkmetį Lietuvoje linę lyginti su Švedijos patirtimi.

Tuomet švedai nusprendė ieškoti pigesnių šildymosi alternatyvų, nes gyventojams sąskaitos buvo pernelyg didelės. Dabar ši šalis, gamindama šilumą, sunaudoja 80 proc. vietinio ir atsinaujinančio kuro“, – sakė asociacijos vadovas.

Jų šildymo ūkyje gamtinės du-

„Daugiabučius apšildinti būtina, tačiau kol darbai taip lėtai juda, biokuras yra greitesnė išeitis.“

V. Stasiūnas

jos teuzima 3 proc., mazutas – 5 proc., kiti šaltiniai – 12 procentų rinkos.

Palyginimui: Vilniuje gaminant šilumą biokuras užima 10 proc., visoje Lietuvoje – apie 19 proc. rinkos. O gamtinės dujos – 75,7 procento.

Iki 2020 metų Lietuva užsibrėžusi pasiekti tikslą – 80 proc. šilumos gaminti naudojant pigesnę vietinį biokūrą, o ne nuolat brangstančias „Gazprom“ dujas.

Tuo tarpu danai iki 2050 metų nusprendė visiškai atsisakyti iškastinio kuro, taigi šildymui dujų visiškai nenaudos.

„Tai, ką skandinavai nuveikė per 20 metų, mes turime padaryti dvigubai greičiau“, – įsitikinęs V. Stasiūnas.

Ar tai įmanoma? Pasak šilumos ūkio eksperto, pastaruoju metu yra surasti daug technologijų, jos net atpigę. „Lietuvai liks tik pasinaudoti skandinavų patirtimi“, – pridūrė V. Stasiūnas.

Jei Lietuva 85 proc. šilumos pasigamins naudodama biokūrą, gamtinį dujų dalis, asociacijos skaičiavimais, sumažės iki 12 proc. Dar 2 proc. sudarys mazutas, 1,5 proc. – kitas kuras.

Skirtumas – akivaizdus

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija apskaičiavo, kiek senos statybos nerenovuotame name gyvenantys žmonės mokėtų už šilumą, jei būtų pereita prie biokuro.

1,17 mln. šalies gyventojų gyvena senose daugiabučiuose. Už 60 kvadratinį metrų buto šildymą praėjusį šildymo sezoną jie mokėjo vidutiniškai 345 litus.

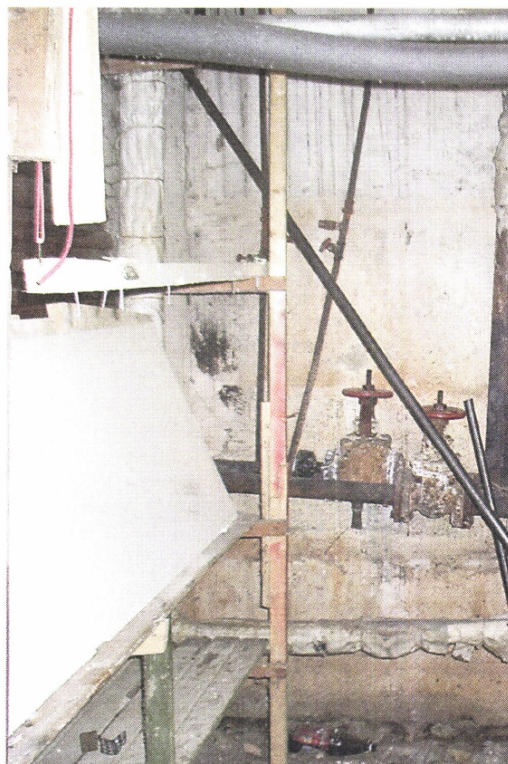
Žinoma, šį sezoną sąskaitos dar išaugo.

Taigi, jei būtų pereita prie biokuro, to paties buto savininkas mokėtų 270 litų per mėnesį. O jei namas būtų renovuotas, sąskaita sumažėtų iki 110 litų už butą.

„Šie skaičiavimai rodo, kad netgi nerenovuotame name įmanoma gyventi pigiau. Žinoma, daugiabučių šiltnimnas yra būtinas, tačiau kol šis procesas taip lėtai juda, biokuras yra greitesnė išeitis“, – įsitikinęs šilumos tiekėjų asociacijos vadovas V. Stasiūnas.

Gerų pavyzdžių nestinga

Kad biokuro naudojimas gaminant šilumą yra geriausia išeis-

ties, rodo kainų lentelės. Su jomis kiekvienas šilumos vartotojas gali susipažinti šilumos tiekėjų asociacijos ar Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos interneto svetainėje.

Iš šilumos kainų žemėlapiu matyti, kad Prienų, Akmenės, Pakruojos ar Joniškio gyventojai turėtų labai pavydėti molėtiškiams, tauragiškiams, Ignalinos gyventojams.

Mat šilumos gamybos kaina šiuose miestuose skiriasi 10 ir daugiau centų už kilovatvalandę (atsižvelgiant į tai, kokį kūrą naudoja savivaldybių šilumos ūkiai).

Jeigu didžiuliosiose miestuose būtų įdiegti biomasės katilai, neliktų priežasčių branginti šilumą.

Štai sausio 1 dieną Ignalinos šilumos tinklų nustatyta kaina – 17,66 ct/kWh bei PVM. Prienuose tą pačią dieną – 29,60 cento.

Kodėl toks skirtumas? Ignalinoje šilumą gamina 100 procentų naudodama tik biokūrą, o „Prienų energija“ 80 procentų šilumos pagamina naudodama gamtines dujas.

Panašus santykis yra ir kituose miestuose. Molėtuose biokuro dalis sudaro 98,6 proc., todėl ir kaina atitinkama – 17,72 ct/kWh bei PVM.

Pakruojos net 97,2 proc. šilumos gamina naudodamas gamtines dujas. Todėl kaina – 27,78 ct/kWh bei PVM.

Gana žemas šilumos gamybos tarifas yra ir Raseiniuose, Kelmė-

je, Širvintose, Lazdijuose. Šiuose miestuose daugiau kaip 80 proc. šilumos pagaminama naudojant biokūrą.

„Taigi patys gyventojai gali įsitikinti, kas jiems geriau – brangtancios rusiškos dujos ar čia pat, miškuose, pūvantys biokuras“, – kalbėjo V. Stasiūnas.

Vertinant ilgalaikį kainų svyravimą, dujos tai brangsta, tai pigsta. O biokuro kaina išlieka stabili.

Teks mokėti už teršalus

Lietuvai pereiti prie biokuro būtina ir dėl kitų priežasčių. Mūsų šalis, stodama į ES, oficialiai įsipareigojo teršalų kiekių sumažinti kelis kartus.

Iki 2015 metų Lietuvai dar taikomas pereinamasis laikotarpis. Dabartinėmis sąlygomis laikytis normų neįmanoma. Belieka uždaryti elektrines arba jas modernizuoti.

Pavyzdžiui, 2016 metais deginamųjų dujų išmetamų azoto oksidų normos griežtės 3,5 karto. Deginant mazutą išmetamų sieros oksidų normos griežtės net 8,5 karto, kietųjų dalelių – 2,5 karto.

Taigi Vilniaus, Kauno bei kitų kitų elektrinių laukia išbandymų metas.

„Jeigu nebus pereita prie biokuro, už taršą teks papildomai mokėti. O šis mokeskis, žinoma, bus įtrauktas į šilumos tarifą. Taigi sąskaitos vėl didės, nepaisant to, kiek kainuos kuras“, – prognozavo Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos vadovas V. Stasiūnas.

Vienas iš galimų variantų – iki 2016 metų elektrinės įdiegti dūmų valymo įrenginius.

Tai sumažintų oro taršą iki rei-

Šilumą – šilumininkų siekis

Jei name yra seni vamzdžiai, tai gresia didelės sąskaitomis už šildymą.

Vienija šilumos gamintojus ir tiekėjus

- Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija [kurta 1998 m. vasario 24 dieną.
 - Tai savanoriška šilumos tiekimo įmonių, organizacijų bei kitų asocijuotų energetikos struktūrų, taip pat atskirų subjektų, veikiančių šilumos tiekimo srityje, interesams atstovaujanti organizacija.
 - Asociacijoje yra 41 narys.
- Iš jų 31 – šilumos tiekimo įmonės, gaminančios ir tiekiančios apie 99 proc. šalyje tiekimo tinklais perduodamos šilumos, ir 10 įmonių, veikiančių šilumos ūkio sektoriuje.
- Šiose šilumos tiekimo įmonėse dirba apie 5 tūkstančius darbuotojų. Nuo 2000 metų asociacijai vadovauja V.Stasiūnas.

kalaujamąs ribas. Tačiau kiek tai gali kainuoti?

Kauno technologijos universiteto mokslininkai, vadovaujami Kęstučio Buinevičiaus, atliko skaičiavimų studiją. Pasak mokslininkų, dūmų valymo įrenginiai Vilniui kainuotų 1,17 mlrd. litų.

Dabar moka Rusijai

Jeigu didžiūsiose miestuose būtų įdiegti biomasės katilai, ne liktų priežasčių branginti šilumą. Pagrindinis to kaltininkas – dujų tiekėjas lemtų tik nedidelę kainos dalį.

Specialistai apskaičiavo, iš ko susidėtų šilumos tarifas 2016 metais, jeigu būtų pereita prie biomasės.

Didžiausią įtaką kainai darytų investicijos – iš viso 14 proc. Tačiau kuro gamybos sąnaudos gerokai sumažėtų. Biomasė už dujas yra pigesnė mažiausiai 40–50 proc. Medienos atliekos būtų perkamos iš urėdijų, privačių miškų savininkų.

Dar vienas teigiamas poslinkis tarifui mažinti – taršos kvotos. Įdiegus biomasės katilus, tiekėjams nereikės pirkti taršos kvotų.

tų. O tai darys įtaką galutiniam tarifui.

Per metus vien Vilnius Rusijos dujų tiekėjams sumoka apie 320 mln. litų.

„Manome, kad didžioji šios sumos dalis turėtų likti Lietuvoje“, – įsitikinęs V.Stasiūnas.

Lietuva neturi alternatyvos. Dujotakis su Lenkija kol kas tėra tik svarstymų stadijos. Dujų terminalo statyba taip pat buksuoja.

Gaminant šilumą Vilniuje, naudojama 77 proc. dujų, 11,3 proc. mazuto ir 11,7 proc. biomasės.

„Visa Europa orientuojasi į biomasės deginimą. Be to, remiami vietiniai kuro tiekėjai. Lietuva turėtų sekti Europos pavyzdžiu“, – įsitikinęs tiekėjų asociacijos vadovas.

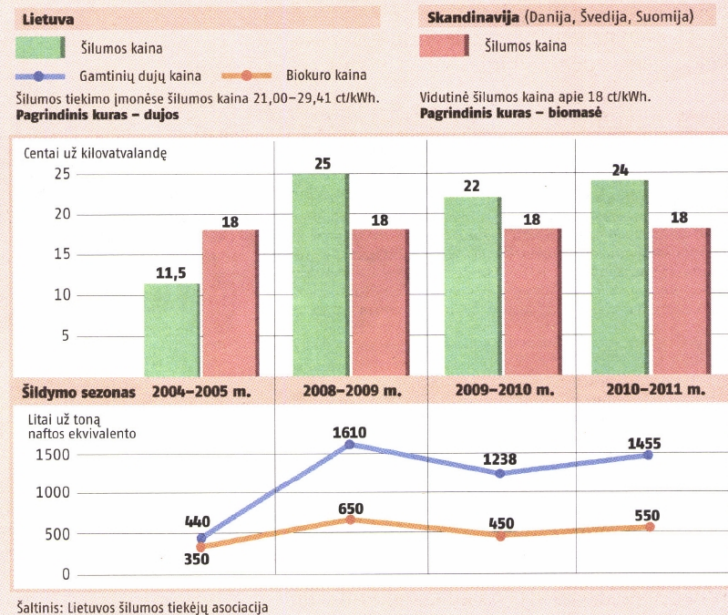
Kaina – dar ne viskas

Statistika rodo, kad šilumos kaina Tauragėje yra viena mažiausių Lietuvoje, o Prienose – didžiausia.

Tačiau kilovatvalandės kaina – ne garantija, kad gyventojai mokės mažiau.

Lietuvos šilumos tiekėjų aso-

Šilumos ir kuro kainos Lietuvoje ir Skandinavijoje

Mokėjimų už šilumą analizė Lietuvos miestų daugiabučiuose*

Namo kategorija	Šilumos suvartojimas šildymui	Vidutinė šilumos kaina gyventojams (su PVM)	Mokėjimai už šilumą 1 m ² ploto butui šildyti (su PVM)	Mokėjimai už šilumą 60 m ² ploto butui šildyti (su PVM)	Tokių pastatų dalis Lietuvoje
I Daugiabučiai, suvartojantys mažiausią šilumos (naujos statybos kokybiški namai)	10 kWh/m ² 60 m ² ploto butui: 600 kWh	0,23 Lt/kWh	10 x 0,23 = 2,30 Lt/m²	2,30 x 60 = 138 Lt	4,6%
II Daugiabučiai, suvartojantys mažai arba vidutiniškai šilumos (naujos statybos ir kiti kažkiek taupantys šilumą namai)	15 kWh/m ² 60 m ² ploto butui: 900 kWh	0,23 Lt/kWh	15 x 0,23 = 3,45 Lt/m²	3,45 x 60 = 207 Lt	17,3%
III Daugiabučiai, suvartojantys daug šilumos (senos statybos nerenovuoti namai)	25 kWh/m ² 60 m ² ploto butui: 1500 kWh	0,23 Lt/kWh	25 x 0,23 = 5,75Lt/m²	5,75 x 60 = 345 Lt	55,7%
IV Daugiabučiai, suvartojantys labai daug šilumos (senos statybos, labai prastos šiluminės izoliacijos namai)	35 kWh/m ² 60 m ² ploto butui: 2100 kWh	0,23 Lt/kWh	35 x 0,23 = 8,05 Lt/m²	8,05 x 60 = 483 Lt	22,4%

*2010–2011 m. šildymo sezonas. Vidutinė šilumos kaina: 0,23 Lt/kWh su PVM.
Šaltinis: Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija

ciacija žino atvejų, kai tauragiškiai už tos pačios kvadratinės buto šilumą moka dvigubai daugiau nei prieniskiai.

Pavyzdžiui, sename prastos šiluminės izoliacijos name Tauragėje, Vytauto g. 88, už 45 kvadratinį metrų butą gyventojai 2010 m. sausį mokėjo 510 litų.

Tuo tarpu tvarkingame, šilumą taupančiame name prieniskiai už 60 kvadratinį metrų butą šildymą mokėjo 250 litų.

„Taigi sąskaita priklauso ne tik nuo šilumos ar miesto, ku-

riame gyveni“, – vardijo V.Stasiūnas.

Renovacija – neišvengiama

„Net jei Lietuvai ir pavyks greitai pereiti prie biokuro, senų namų renovavimas yra neišvengiama“, – mano V.Stasiūnas.

Sovietmečiu statytų namų savininkai su pavydu žiūri į naujuose ar renovuotuose pastatuose gyvenančių žmonių sąskaitas už šilumą. Todėl senų daugiabučių šiluminis turi būti dar vienas šilumos ūkio prioritetas.

Tačiau čia susiduriama ne tik su žmonių baimėmis, bet ir mitais. Yra manančiųjų, kad, apšiltinus daugiabučius namus, mokėjimai už šilumą liks senose vėžėse.

„Tačiau tai yra netiesa. Renovuotų daugiabučių gyventojų sąskaitos už perkamą šilumą bus vis tiek daug mažesnės negu prieš renovavimą“, – teigia asociacijos vadovas V.Stasiūnas.

Tuo abejojantys vartotojai gali pasidomėti, kaip keitėsi apšiltintų namų gyventojų sąskaitos.